

فاولا

چهاردهه زندگی بیمناک

در سکونتگاه‌های غیررسمی ریودوژانیرو

جانیس پرلمن

ترجمه کیومرث ایراندوست | گلائیول مکرونی

وزارت راه و شهرسازی
شرکت بازرگانی شهری ایران

دانشگاه گیلان
انستیتوت دانشگاه گیلان

وزارت راه و شهرسازی
معاونت شهرسازی و معماری

۱۳۹۷

سرشناسه:	پرلمن، جانیس ای Perlman, Janice E
عنوان و نام پدیدآور:	فاولا، چهار دهه زندگی بیمناک در سکونتگاه‌های غیررسمی ریودوژانیرو / جانیس پرلمن، ترجمه کیومرث ایراندوست، گلابول مکرونی.
مشخصات نشر:	سندج، دانشگاه کردستان، انتشارات، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری:	۴۸۸ ص، مصور
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۷۳-۶-۹
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	۲۰۱۰ Favela: four decades of living on the edge in Rio de Janeiro
موضوع:	زافه‌ها و زافه‌نشینان -- برزیل -- ریودوژانیرو
موضوع:	Slums -- Brazil -- Rio de Janeiro
موضوع:	فقرا -- برزیل -- ساوپائولو
موضوع:	Poor -- Brazil -- Sao Paulo
موضوع:	جرایم خشونت‌آمیز -- برزیل -- ریودوژانیرو -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع:	Violent crimes -- Brazil -- Rio de Janeiro -- Social aspects
موضوع:	داروها -- برزیل -- ریودوژانیرو
موضوع:	Drugs -- Brazil -- Rio de Janeiro
شناسه افزوده:	ایراندوست، کیومرث، ۱۳۴۸، مترجم
شناسه افزوده:	مکرونی، گلابول، مترجم
شناسه افزوده:	دانشگاه کردستان
رده‌بندی کنگره:	HV ۴۰۷۵ / ۹ پ ۴۱۳۹۷
رده بندی دیویی:	۳۰۷ / ۳۳۶۴۰۸۱۵۳
شماره کتابشناسی ملی:	۵۲۰۱۱۱۷

عنوان انگلیسی: Favela: Four Decades of Living on the Edge in Rio de Janeiro
تألیف: جانیس پرلمن Janice Perlman
عنوان کتاب: فاولا: چهار دهه زندگی بیمناک در سکونتگاه‌های غیررسمی ریودوژانیرو
مترجمین: کیومرث ایراندوست، گلابول مکرونی
گرافیک و صفحه‌آرایی: جواد ده‌دجانی
طرح جلد: کورش عنبری
ناشر: انتشارات دانشگاه کردستان
نویت چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۷
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۹۹۷۷۳ - ۶ - ۹
تمامی حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۳	دیباچه
۱۵	یادداشت نویسنده برای ترجمه فارسی
۱۷	مقدمه مترجمان
۲۷	پیشگفتار فرناندو هنریک کاردوسو
۳۱	پیش درآمد
۴۵	سیاسگزاری
۵۳	مقدمه

فصل اول: ریشه‌های ژرف در خاک کم عمق

۷۷	ریشه‌های ژرف در خاک کم عمق
۸۰	ناخواسته از همان آغاز
۸۴	در یک نام چه نهفته است
۹۲	واژگان زهرآگین: فاولا، اصلاح نیست
۹۶	افسون و جذبه فاولاها

فصل دوم: جهانی به سوی شهر شدن

۹۹	جهانی به سوی شهر شدن
۱۰۱	ترس و شکست
۱۰۴	گرایش رشد شهری به سوی جنوب
۱۰۵	شهری شدن فقر
۱۰۶	شرایط آمریکای لاتین
۱۰۷	شرایط برزیل
۱۰۹	شرایط ریودوژانیرو
۱۱۲	شرایط فاولاها ریو
۱۱۶	جغرافیای فقر
۱۱۷	تعاریف و داده‌ها: ناهمخوانی

فصل سوم: کاتاکومبا، فاولایی که از میان رفت

۱۲۱	کاتاکومبا، فاولایی که از میان رفت
۱۲۴	ریشه کاتاکومبا
۱۲۷	داستان جاکوبی
۱۲۸	آغاز شکوفایی کاتاکومبا

۱۳۰	کاتاکومبا شهرت می یابد
۱۳۲	چرا کاتاکومبا
۱۳۴	برنامه جابه جایی پرایا دوپینتو
۱۳۷	از ایستادگی تا گفت و شنود برای همکاری
۱۳۸	فروپاشی کاتاکومبا
۱۴۲	پیامدهای پس از بیرون راندن
۱۴۴	مردم جابه جا شده کاتاکومبا: رنجش یا سپاسگزاری
۱۴۸	داستان مارگاریتا
۱۵۰	ادامه زندگی کاتاکومبا

فصل چهارم: نوابزلیلیا از فاولا تا مجموعه ها

۱۵۵	نوابزلیلیا از فاولا تا مجموعه ها
۱۵۶	در جستجوی زی
۱۶۱	راه پیموده شده
۱۶۴	بازسازی سرگذشت
۱۶۸	مجموعه آلمانو
۱۷۰	قاچاق مواد مخدر و پیامدهای آن
۱۷۳	سفر زی کابو
۱۷۸	نوابزلیلیای امروزی
۱۸۳	آیا بیرون از ریو همه چیز بهتر است

فصل پنجم: دوکو دِکاسیاس - فاولاها و لوتیامنتوها

۱۸۵	دوکو دِکاسیاس - فاولاها و لوتیامنتوها
۱۹۰	یافتن ژانیرا
۱۹۵	داستان کاسیاس
۱۹۷	داستان ویلا آپراریا (دهکده کارگران)
۲۰۰	خشونت چشم انداز را تغییر داد
۲۰۲	داستان ژانیرا
۲۰۷	واپسین گزارش، ۲۰۰۸
۲۱۰	مکان چه تفاوتی ایجاد می کند

فصل ششم: حاشیه نشینی از افسانه تا واقعیت

۲۱۳	حاشیه نشینی از افسانه تا واقعیت
۲۱۶	آشکار شدن افسانه حاشیه نشینی

۲۱۸	دگرگونی های چشم انداز فقر
۲۲۰	به هم ریختن و بازساخت حاشیه نشینی
۲۲۱	داغ ننگ و تبعیض
۲۲۳	محرومیت اجتماعی
۲۲۴	محرومیت ظرفیت و توانایی
۲۲۵	گفتگوی خیابانی
۲۲۷	حاشیه نشینی نو
۲۲۷	نابرابری اجتماعی
۲۲۸	جمعیت مازاد مطلق
۲۲۸	پسرفت دولت رفاه
۲۳۰	تمرکز فضایی و انگ بدنامی
۲۳۱	نتیجه گیری

فصل هفتم: خشونت، ترس و زیان

۲۳۵	خشونت، ترس و زیان
۲۳۷	پلیس
۲۳۹	دامنه و سبک خشونت جدید
۲۴۰	نژاد و قدرت
۲۴۲	برخی آمارهای تکان دهنده
۲۴۳	جوانان به عنوان قربانیان خشونت
۲۴۵	مولفه های نگرانی از خشونت - آمیخته ای خوب
۲۶۰	یک چرخه تباهی
۲۶۱	پیامدهای خشونت برای تهیدستان شهری
۲۶۲	زیانکاری افراد و خانواده ها
۲۶۸	زیان اجتماع محلی
۲۷۰	از دست رفتن سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی
۲۷۱	سرمایه اجتماعی درون گروهی
۲۷۲	سرمایه اجتماعی میان گروهی
۲۷۴	نتیجه گیری: هم سنجی گذشته و اکنون
۲۷۵	منافع و مجازات

فصل هشتم: وهم زدایی از مردم سالاری

۲۷۷	وهم زدایی از مردم سالاری
۲۷۹	دگرگونی های سیاسی

۲۸۰	چهار موضوع پدیدار شده
۲۸۱	نامیدی از دموکراسی
۲۸۴	فساد، حامی پروری و پارتی بازی
۲۸۵	شهروندی، حقوق و وظایف
۲۸۹	گسست باور- رفتار
۲۹۳	چه کسانی در چه چیزهایی مشارکت دارند
۲۹۷	جوانان
۲۹۹	راه حل شتابان

فصل نهم: راز پویش و جابه جایی

۳۰۱	راز پویش و جابه جایی
۳۰۲	ادسون و آدائو: ملخ و مورچه
۳۰۵	چرا پویایی و جابه جایی یک راز است
۳۰۶	بهتر، بدتر یا هر دو
۳۰۶	اکنون کجا زندگی می کنند
۳۰۸	جستجوی الگوهای حرکت های سکونتی
۳۱۰	تغییرات درون و میان نسلی
۳۱۰	دگرگونی برای بهتر شدن
۳۱۱	اشتباه کجا بود
۳۱۳	هم سنجی شغلی و تحصیلی پدر و مادر و فرزندان
۳۱۵	برون شدن از فاولاها
	آیا فقر همیشگی است؟ کسی که فقیر به دنیا می آید فقیر می ماند؟
۳۲۰	فقیر فرزندان فقیری خواهد داشت؟
۳۲۳	سرشت، پرورش و ساختار
۳۲۵	فوتبال، هوش و دوستان: داستان هلیوگراند
۳۲۶	راهبرد و از خودگذشتگی: افسانه ماریا جیسلیدا
۳۲۸	پدر بهتر می داند: آلا رته کوریا، آرایشگر
۳۲۹	ارزیابی نیلتون

فصل دهم: جهانی شدن و زندگی مردم

۳۳۱	جهانی شدن و زندگی مردم
۳۳۴	اصل موضوع: فقر و نابرابری
۳۳۶	برنامه ریزی شهری و جهانی شدن
۳۳۶	پرسمان شهری

- ۳۳۷ مورد ریودو ژانیرو
- ۳۳۸ آیا فاولاها به دیگر محله‌های ریو می‌رسند یا همچنان عقب خواهند ماند؟
- ۳۴۴ دیدگاه تهیدستان
- ۳۴۷ نقش سرمایه‌گذاری خارجی
- ۳۴۹ اثرات خرد دگرگونی‌های کلان
- ۳۵۱ جهانی شدن یک شمشیر دولبه است یا دو روی یک سکه؟

فصل یازدهم: بازخوانی سیاست عمومی

- ۳۵۳ بازخوانی سیاست عمومی
- ۳۵۷ بخش نخست: تکامل سیاست فاولایی در ریو
- ۳۵۹ بازیگران و سیاست‌ها
- ۳۷۰ آیا پروژه فاولا-بایرو، مورو را به آسفالتو نزدیک‌تر کرده است؟
- ۳۷۳ فضایی برای بهبود بیشتر
- ۳۷۵ بودن دولت
- ۳۷۶ بخش دوم: زوایای رویکرد سیاست‌گذاری
- ۳۷۷ دانش و بیویایی
- ۳۷۷ سه رویکرد در سیاست عمومی
- ۳۸۰ ترکیب سه روش
- ۳۸۲ بخش سوم: یافته‌های پژوهش و ارتباط آن‌ها با سیاست
- ۳۸۲ مسکن غیررسمی: فاولاها، مجتمع‌ها، لوتیامنتوها
- ۳۸۵ لوتیامنتوها در برابر فاولاها: یک دیدگاه آزمون شده
- ۳۹۱ حق مالکیت زمین و مسکن
- ۳۹۷ شغل، کار، درآمدزایی
- ۴۰۵ مواد مخدر، جنگ افزار و خشونت
- ۴۰۹ شهروندی و حق به شهر
- ۴۱۲ بازتاب‌ها- انگیزه‌های زیان بخش
- ۴۱۴ اصلاحات غیراصلاح طلب
- ۴۱۵ به اشتراک گذاشتن راهکارهای کارآمد

فصل دوازدهم: اهمیت کسی (جنته) بودن

- ۴۱۷ اهمیت کسی (جنته) بودن
- ۴۲۱ ری کابو: ناپایداری جنته
- ۴۲۲ دواتریتا، پول به تنهایی کافی نیست
- ۴۲۳ گودیا: همانند جنته به چشم آمدن کافی نیست

دیباجه

بیش از یک میلیارد نفر از شهرنشینان جهان در سکونتگاه‌های بی‌سامان و نابرخوردار و با کمترین امکانات و زیرساخت و با مسکن نامناسب زندگی می‌کنند. این سکونتگاه‌های بیشتر غیررسمی و خودانگیخته، چالش عمده‌ای در شهرنشینی نو به شمار می‌آیند که بخش چشمگیری از توان و نیروی مدیریت شهری و دولت‌ها در سراسر جهان، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه صرف آن‌ها می‌شود. دامنه و ویژگی‌های اسکان غیررسمی و سکونت فقرا از شهری به شهر دیگر و از کشوری به کشور دیگر متفاوت است، اما با این وجود اشتراکات فراوانی را میان سکونتگاه‌های غیررسمی در کشورهای مختلف می‌توان یافت.

برزیل و شهرریو در گستردگی فقر شهری و شکل‌گیری سکونتگاه‌های غیررسمی و "فاولاه‌ها" در جهان شهره هستند و بخش فزاینده‌ای از متون جهانی مرتبط با اسکان غیررسمی بر پایه الگوها و تجارب برزیل و ریو نگاشته و منتشر شده است که امروزه مفهوم و کاربرد "فاولا" از حوزه اسکان غیررسمی در برزیل فراتر رفته و به شکل‌گیری مفاهیمی در مد و موسیقی و حتی گردشگری انجامیده است.

تأثیرگذاری نوشتگان برآمده از پژوهش‌های پیرامون فاولاهای برزیل و برخی دیگر از سکونتگاه‌های غیررسمی در کشورهای آمریکای جنوبی، مانند پرو و آرژانتین، بسیار فراتر از آن کشورها بوده و دستمایه نظریه‌پردازی جهانی پیرامون فقر شهری و سکونتگاه‌های غیررسمی شده است، از آن جمله نظریه‌پردازی چون چارلز آبرامز، اف سی ترنر، اسکار لویس و بسیاری دیگر، داده‌ها و شواهد پایه‌ای نظریه‌های خود را از مطالعات کشورهای آمریکای جنوبی گرفته‌اند که تأثیرگذاری چشمگیری بر رویکردها و سیاست‌های سازمان‌های بین‌المللی و نیز سیاست کشورهای مختلف در زمینه سکونتگاه‌های غیررسمی و مسکن شهری داشته‌اند. در این میان خانم جانیس پرلمن با نوشتگان کم‌شمار اما تأثیرگذار خود، کارگری درخوری در این زمینه داشته است، به‌ویژه آثار او در

دهه ۱۹۷۰ روشنگری قابل توجهی را در دگرگونی نگرش‌های بدبینانه به سکونتگاه‌های غیررسمی و تشویق دولت‌ها و سیاست‌گذاران به شهروند دانستن کم‌درآمدها به انجام رساند. پرلن بیش از چهار دهه سرگذشت فاولا‌های ریورا در کتاب "فاولا، چهار دهه زندگی بیمناک در سکونتگاه‌های غیررسمی ریودوژانیرو" برای خوانندگان خود به ریزگان و با سبکی شیرین و گیرا و درعین حال علمی بیان کرده است. کتابی سرشار از مفاهیم، داستان‌ها، سرگذشت‌ها و تحلیل‌های ژرف و خواندنی که بی‌گمان همان‌گونه که نویسنده می‌گوید: می‌تواند در شرایط کنونی ایران برای سیاست‌گذاران، مدیران و پژوهشگران بسیار درس‌آموز و راهگشا باشد، که امیدواریم چنین باشد.

از دکتر کیومرث ایراندوست و خانم مهندس گلیول مکرونی برای ترجمه خوب کتاب سپاسگزارم و از دانشگاه کردستان برای چاپ و نشر و شرکت بازآفرینی شهری ایران نیز برای حمایت از چاپ این کتاب ارزنده سپاسگزارم.

محمد سعید ایزدی

معاونت شهرسازی و معماری وزارت راه و شهرسازی